

REPUBLICA MOLDOVA
MINISTERUL ENERGIEI

MECANISMUL DE EFICIENȚĂ ENERGETICĂ REVOLVING DIN MOLDOVA (MEERM)
(P510426)

CADRUL DE MANAGEMENT DE MEDIU ȘI SOCIAL

– Proiect –

Rezumat

Banca Mondială va sprijini Republica Moldova în implementarea proiectului Mecanismul de Eficiență Energetică Revolving din Moldova (MEERM). Prezentul proiect definește continuarea eforturilor și angajamentului Băncii Mondiale și al Guvernului Moldovei de a aborda securitatea energetică în mod rentabil, contribuind în același timp la combaterea schimbărilor climatice și la soluționarea problemei deficitului energetic.

Proiectul se bazează pe rezultatele „Proiectului de tranziție durabilă prin eficiență energetică în Moldova (STEEM)”, sprijinit de partenerii donatori în cadrul Programului de eficiență energetică în clădirile publice din Moldova, care răspunde apelului Cadrului de parteneriat de țară (CPF) pentru o concentrare urgentă la nivel național asupra utilizării eficiente a energiei.

Obiectivul de dezvoltare a proiectului (PDO) este de a îmbunătăți eficiența energetică în clădirile publice și de a introduce un mecanism de finanțare durabilă pentru eficiența energetică.

Componentele proiectului (luând act de propunerea de a combina)

Componenta 1 – Investiții în eficiența energetică (47.65 milioane USD – de confirmat)

Componenta 2 – Managementul proiectului și asistență tehnică (4.35 milioane USD – de confirmat).

Descrierea proiectului

- Proiectul propus sprijină înființarea și operaționalizarea unui fond revolving pentru eficiența energetică (EERF) pentru a finanța eficiența energetică în clădirile publice, I.P. Centrul Național pentru Energie Durabilă (CNED) acționând ca instituție de implementare. Proiectul va stabili un mecanism revolving care să permită clădirilor publice să beneficieze de renovări eficiente din punct de vedere energetic într-un mod sustenabil din punct de vedere financiar. Economii generate de aceste îmbunătățiri ale eficienței energetice vor fi reutilizate pentru a extinde programul și a-i extinde acoperirea și asupra altor clădiri.
- Printr-o abordare de nominalizare limitată în timp, clădirile eligibile vor fi selectate pentru modernizarea eficienței energetice, iar EERF – implementat de CNED – va oferi un serviciu complet pentru a sprijini acest demers. Dezvoltarea proiectului ar putea începe cu o acțiune de informare și selectare realizată de CNED, sprijinită de proiectul propus, pentru a confirma eligibilitatea și cererea agregată. CNED dispune de o bază de date cu clădiri pentru care ar putea efectua audituri energetice pentru a confirma eligibilitatea și a estima costurile de investiție și potențialele economii de energie. Procesul prin care se va stabili selectarea clădirilor va fi prezentat în Manualul operațional al proiectului și ar putea viza gruparea mai multor facilități în runde pentru a îmbunătăți eficiența și a reduce costurile.
- CNED va efectua apoi un audit energetic detaliat. Acesta ar avea scopul de a defini linia de bază, de a identifica măsurile (de exemplu, iluminat, HVAC, modernizarea anvelopei clădirii etc.), de a estima economiile și de a elabora proiecte detaliate. Acestea ar sta apoi la baza achiziționării lucrărilor fizice de modernizare și a capacității asociate de energie regenerabilă, dacă este necesar. Prin intermediul proiectului, CNED ar putea, de asemenea, să sprijine

măsurile de protecție asociate, cum ar fi consultările cu părțile interesate prin intermediul EERF.

- Mecanismul de rambursare propus ar fi ancorat în economiile estimate de costuri energetice prin „captarea bugetului”. Astfel, economiile financiare obținute în urma implementării măsurilor de eficiență energetică vor fi transferate apoi în contul dedicat EERF, îmbunătățind aplicabilitatea și minimizând riscul de plată. Pe măsură ce rambursările sunt efectuate, acestea alimentează EERF, permițându-i să finanțeze proiecte ulterioare, să extindă progresiv programul și, în timp, să poată trece la instrumente de partajare a riscurilor care mobilizează capital privat. În paralel, EERF ar efectua măsurarea și verificarea (M&V) economiilor de energie pentru a valida ipotezele, a identifica problemele operaționale și a orienta acțiunile corective, precum și pentru a consolida capacitatea de M&V solidă, care să permită în viitor contracte bazate pe performanță și ESCO.

Activități

- În cadrul componentei 1, proiectul va finanța modernizarea clădirilor publice, deținute de autoritățile publice centrale la prima etapă și cele locale ulterior, care va include: (i) măsuri standard de renovare eficientă din punct de vedere energetic, cum ar fi izolarea termică a pereților și acoperișului, înlocuirea ferestrelor și ușilor, renovarea sistemului intern de încălzire și schimbarea punctului individual de încălzire, precum și înlocuirea sistemului de iluminat, utilizând tehnologii și echipamente bine testate pentru îmbunătățirea eficienței energetice în aplicațiile de utilizare finală, și (ii) dacă este fezabil din punct de vedere tehnic și viabil din punct de vedere economic, tehnologii energetice avansate pentru încălzirea spațiilor, cum ar fi pompele de căldură sau colectoarele solare termice și panourile solare fotovoltaice montate pe acoperiș pentru a acoperi propria cerere de energie electrică.
- Măsurile specifice pentru fiecare subproiect vor fi stabilite pe baza auditurilor energetice și a proiectelor profesionale.

Criterii de eligibilitate

Criteriile de eligibilitate propuse pentru selectarea clădirilor care urmează să fie renovate sunt următoarele:

- Proprietate integrală a unei autorități publice;
- Clădirea este utilizată în principal pentru servicii publice (administrație, sănătate, educație, servicii sociale, justiție etc.);
- Gradul de ocupare a clădirilor de către alți utilizatori;
- Nu există planuri de închidere sau reducere a utilizării clădirii;
- Autoritatea publică are control deplin asupra costurilor energetice și plății energiei;
- Soliditatea structurală a clădirii (durabilitatea structurală și siguranța construcției); de confirmat în timpul inspecției;
- Clădirea a fost construită între anii 1950 și 2015, fără a lua în considerare clădirile foarte vechi sau relativ noi;
- Nu au fost efectuate reparații capitale sau renovări semnificative în ultimii cinci ani.

Prezentul Cadru de management social și de mediu (ESMF) a fost elaborat în conformitate cu Standardele sociale și de mediu (ESS) ale Băncii Mondiale și cu legislația națională, în scopul identificării riscurilor și impacturilor potențiale asupra mediului și societății ale activităților propuse în cadrul proiectului și al stabilirii măsurilor și acțiunilor de atenuare pentru gestionarea riscurilor și impacturilor proiectului asupra mediului și societății. Procedura stabilește legile și reglementările naționale aplicabile și politicile Băncii Mondiale referitoare la proiect și descrie măsurile de atenuare a impactului asupra mediului și societății specifice ciclului de viață al proiectului.

În conformitate cu cele menționate mai sus, ESMF va fi implementat corespunzător fiecărei activități a proiectului, îndeplinind prevederile Planului de implicare a părților interesate (SEP) elaborat în conformitate cu ESS 10, care descrie, de asemenea, un mecanism de soluționare a reclamațiilor

(GRM) la nivel de proiect, conceput pentru a facilita primirea și răspunsul la feedback-ul și preocupările asociate proiectului. ESMF va fi, de asemenea, implementat împreună cu procedurile de gestionare a forței de muncă (LMP) ale proiectului, elaborate în conformitate cu cerințele ESS2.

Beneficiarii proiectului

Beneficiarii proiectului includ:

- (a) *Autoritățile publice (clădiri ale autorităților administrative centrale specializate, administratori și angajații)*. Se preconizează că îmbunătățirile în materie de eficiență energetică vor conduce la îmbunătățirea condițiilor de muncă și la reducerea costurilor energetice, ceea ce va crea o bază solidă pentru beneficii suplimentare din reabilitări eficiente din punct de vedere energetic într-un mod sustenabil din punct de vedere financiar, asigurând că economiile generate de modernizările EE susțin măsurile EE în clădirile noi. În plus, autoritățile publice vor beneficia de activități de consolidare a capacităților sprijinite în cadrul acestui proiect (întreținerea echipamentelor instalate, contabilizarea economiilor de costuri energetice etc.).
- (b) *Utilizatorii clădirilor publice (diverse categorii de populație, care beneficiază de servicii publice)*. Măsurile de eficiență energetică vor aduce beneficii tuturor tipurilor de utilizatori, prin atingerea unor niveluri de confort termic interior, îmbunătățirea iluminatului și a ventilației/calității aerului interior.
- (c) *Utilizatorii centrelor de reabilitare și plasare temporară/adăposturilor pentru victime ale violenței de gen* vor beneficia de condiții de viață îmbunătățite, acces regulat la apă caldă, confort termic interior îmbunătățit, iluminat mai bun și calitate a aerului interior.
- (d) *Furnizorii de servicii energetice din sectorul privat (companii de construcții și proiectare, auditori energetici, companii de servicii energetice, furnizori de echipamente etc.)*. Se preconizează că diverși actori de pe piața din sectorul privat vor beneficia de proiect prin creșterea cererii pentru bunurile și serviciile lor de eficiență energetică și prin îmbunătățirea capacității lor de a pregăti, evalua, implementa, finanța și/sau monitoriza proiecte de eficiență energetică prin activități de formare și asistență tehnică specifice. Beneficiarii specifici pot include: auditori energetici, companii de proiectare și construcții, furnizori de echipamente, bănci comerciale și companii de servicii energetice (ESCO).
- (e) *Autoritățile naționale de reglementare și financiare (inclusiv Ministerul Finanțelor) din domeniul energiei* vor beneficia de măsurile proiectului care vizează operaționalizarea unui fond revolving pentru eficiență energetică (EERF), conceput pentru a reinvesti economiile de energie realizate în proiecte viitoare, cu scopul de a asigura reprovizionarea continuă a resurselor financiare pentru eficiența energetică.

Locația proiectului: Activitățile proiectului se vor desfășura în anumite raioane ale Republicii Moldova și în orașul Chișinău, locațiile specifice nefiind cunoscute în acest stadiu. Locațiile specifice ale subproiectelor vor fi stabilite după finalizarea procesului de selecție a instituțiilor publice beneficiare.

Riscuri și impactul potențial ale proiectului asupra mediului și societății: Nu se preconizează ca proiectul să aibă riscuri și/sau impact negativ semnificative asupra mediului sau societății. Riscurile și impactul în etapa de construcție sunt specifice lucrărilor de construcție la scară mică, specifice amplasamentului, temporare, de mică amploare și gestionabile într-un mod previzibil prin implementarea de măsuri de atenuare rentabile, în conformitate cu legislația națională, precum și prin utilizarea Standardelor de mediu și sociale (ESS) ale Băncii Mondiale, a Ghidului de mediu, sănătate și siguranță (EHSG) și a Bunelor practici industriale internaționale (GIIP).

Instrumente de atenuare propuse: includ i) evaluarea riscurilor specifice amplasamentului prin utilizarea listei de verificare pentru screening. Liste de verificare ESMP și/sau pregătirea ESMP specifice amplasamentului pentru activitățile subproiectului pe baza screeningului efectuat; (ii) implementarea măsurilor de atenuare specifice amplasamentului pentru a asigura sănătatea și siguranța comunității, inclusiv a personalului școlilor și a elevilor, cum ar fi informarea prealabilă și adecvată, inclusiv SEA/SH, (iii) implementarea LMP; (iv) implementarea SEP.

Tipul de risc	Categorie	Descriere	Strategie de atenuare de bază
Riscuri de mediu	Moderat Impactul este de obicei specific locației, previzibil și reversibil prin măsuri standard de atenuare (deșeuri C&D, zgomot, praf). Impactul general al proiectului este pozitiv, determinat de economiile de energie pe termen lung și de reducerea emisiilor.	Gestionarea deșeurilor și a resturilor din construcții: Generarea de deșeuri semnificative din construcții și demolări (C&D) (izolații vechi, ferestre, acoperișuri, tencuială etc.), inclusiv materiale potențial periculoase, cum ar fi azbestul sau vopsele pe bază de plumb, care ar putea contamina solul și apa dacă nu sunt manipulate corespunzător. Poluarea aerului și zgomotul: Creșterea temporară a poluării locale a aerului (praf, emisii ale vehiculelor) și a nivelului de zgomot în timpul lucrărilor de reabilitare (forare, ciocănire, operarea utilajelor grele), cu impact asupra ocupanților clădirii și comunităților din apropiere.	Elaborarea unui plan de gestionare a deșeurilor din construcții (CWMP) care să impună contractorilor: i) Separarea și gestionarea corespunzătoare a deșeurilor C&D. ii) Prioritizarea reciclării și reutilizării materialelor nepericuloase. iii) Efectuarea unei verificări obligatorii pentru azbest/vopsea pe bază de plumb <i>înainte</i> de demolare/modernizare. iv) Eliminarea materialelor periculoase în instalații desemnate și autorizate, în conformitate cu standardele naționale și internaționale. Implementarea unui plan de gestionare a mediului specific amplasamentului (ESMP) . i) Utilizarea apei pentru controlul prafului. ii) Limitarea activităților de construcție grele la anumite ore din zi (conform reglementărilor locale). iii) Obligarea contractorilor să întrețină vehiculele și echipamentele în mod corespunzător pentru a reduce la minimum emisiile. iv) Informarea în prealabil a vecinilor și a ocupanților clădirii cu privire la programul de lucru.
Riscuri sociale	Moderați	Sănătate și siguranță la locul de muncă (OHS): Riscuri de accidente, leziuni și probleme de sănătate pentru lucrătorii din construcții din cauza lucrului la înălțime, manipulării materialelor grele, utilizării uneltelor electrice și expunerii la praf sau substanțe periculoase (de exemplu, în timpul îndepărtării azbestului). Întreruperea serviciilor publice/accesului: Modernizarea clădirilor publice (cum ar fi instituții, clădiri de birouri și birouri guvernamentale) poate perturba temporar serviciile esențiale, restricționa accesul publicului sau afecta activitățile zilnice ale utilizatorilor/personalului. Modernizarea clădirilor centrelor de servicii sociale și a instituțiilor medicale, precum și a adăposturilor existente pentru victimele violenței de gen poate necesita relocarea temporară a beneficiarilor și poate afecta furnizarea serviciilor zilnice.	i) Respectarea obligatorie a protocoalelor stricte de sănătate și securitate în muncă (de exemplu, utilizarea echipamentului individual de protecție - EIP, hamuri de siguranță, certificarea schelelor). ii) Asigurarea faptului că toți lucrătorii beneficiază de instruire în domeniul sănătății și securității în muncă și de instruire la fața locului. iii) Stabilirea unor proceduri transparente de raportare a incidentelor și de răspuns în situații de urgență. iv) Consultanții de supraveghere trebuie să includă experți în sănătate și securitate în muncă pentru a monitoriza conformitatea. i) Elaborați planuri detaliate de lucrări de construcție care să acorde prioritate continuității serviciilor esențiale. ii) Programați lucrările perturbatoare (de exemplu, activitățile zgomotoase) în afara orelor de vârf, în weekenduri sau în zilele de sărbătoare. iii) Stabiliți rute de acces alternative clare și sigure pentru personal și public în timpul lucrărilor de construcție. iv) Implementarea unui plan de comunicare pentru a informa utilizatorii clădirii și publicul cu privire la schimbările temporare. v) Planul de relocare temporară a personalului/rezidenților adăpostului GBV poate fi pus în aplicare în cazul restricțiilor de acces mai lungi/imposibilității de a furniza servicii.

		<p>Părțile interesate și gestionarea reclamațiilor: Preocupări sau reclamații din partea publicului, a utilizatorilor clădirilor sau a contractorilor cu privire la activitățile proiectului, problemele de sănătate și securitate în muncă, echitatea achizițiilor sau despăgubirile (dacă este necesar accesul la terenuri minore).</p> <p>Practici de muncă neloiale: riscul de salarii neloiale, condiții de muncă precare sau nerespectarea legislației naționale a muncii de către contractanții angajați pentru lucrările de reabilitare.</p> <p>Riscuri de exploatare sexuală, abuz și hărțuire legate de lucrări: preocupări sau potențiale reclamații din partea lucrătorilor din clădirile publice.</p>	<p>i) Stabiliți un mecanism transparent și accesibil de soluționare a reclamațiilor (GRM) la nivel de proiect și de șantier, asigurând un proces clar pentru primirea, tratarea și soluționarea reclamațiilor în mod prompt și confidențial.</p> <p>ii) Comunicarea regulată cu părțile interesate și implicarea continuă pe tot parcursul ciclului de viață al proiectului.</p> <p>i) Asigurarea includerii explicite a prevederilor privind munca și a codurilor de conduită în toate acordurile de achiziții și contractuale.</p> <p>ii) Solicitați contractorilor să respecte toate legile naționale privind munca, inclusiv salariul minim, programul de lucru și nediscriminarea.</p> <p>iii) Supravegherea proiectului ar trebui să includă verificări ale respectării legislației muncii.</p> <p>SEA/SH sunt evaluate ca fiind scăzute și atenuabile prin respectarea Codului de conduită de către toți lucrătorii proiectului și prin funcționarea unui mecanism de soluționare a reclamațiilor care respectă confidențialitatea reclamațiilor.</p>
--	--	--	---

Implicarea părților interesate. Pe baza cerințelor ESS 10, a fost elaborat un plan de implicare a părților interesate (SEP). SEP descrie calendarul și metodele de implicare a părților interesate pe parcursul ciclului de viață al MEERM, făcând distincție între părțile afectate de proiect și alte părți interesate. SEP descrie, de asemenea, gama și calendarul informațiilor care trebuie comunicate părților afectate de proiect și altor părți interesate, precum și tipul de informații care trebuie solicitate de la acestea.

Procesul de implicare a părților interesate specific ciclului de viață al proiectului va asigura o implementare transparentă și incluzivă a proiectului, în scopul îmbunătățirii durabilității sociale și de mediu a proiectelor, sporirii acceptării proiectului și aducerii unei contribuții semnificative la proiectarea și implementarea cu succes a proiectului.

SEP identifică părțile afectate de proiect (PAP) și alte părți interesate de toate componentele proiectului, descrie informațiile și instrumentele și metodele de implicare care ar trebui utilizate de entitățile de implementare, cum ar fi consultări publice, reuniuni de grup, ateliere, broșuri, panouri informative, scrisori, e-mailuri, site-uri web, rapoarte și un mecanism specific de soluționare a reclamațiilor la nivel de proiect.

De asemenea, SEP definește roluri, responsabilități și autorități clare specifice ciclului de viață al proiectului, precum și desemnează personalul specific care va fi responsabil de implementarea și monitorizarea activităților de implicare a părților interesate.

Modalități de implementare. Ministerul Finanțelor (MF), în calitate de împrumutat al împrumutului de la Banca Mondială, va încheia un acord de implementare cu Ministerul Energiei, autoritatea administrativă centrală responsabilă de proiect, care va delega implementarea zilnică către Centrul Național pentru Energie Durabilă (CNED). Instituția publică „Centrul Național pentru Energie Durabilă”, înființată în baza Deciziei Guvernului nr. 1060 din 21 decembrie 2023, este entitatea juridică independentă care va acționa ca agenție principală de implementare a proiectului și va menține responsabilitățile fiduciare pentru toate componentele și va asigura implementarea eficientă a proiectului în raport cu obligațiile MoE privind garanțiile sociale și de mediu, achizițiile, gestionarea financiară și alte cerințe specifice țării, cum ar fi monitorizarea și evaluarea. Va fi creată o nouă

unitate de implementare a proiectului (PIU), care va fi dotată cu personal din fondurile proiectului. Achizițiile și gestionarea contractelor pentru toată asistența tehnică, studiile și lucrările vor fi realizate de PIU CNED.

Entitățile de implementare vor asigura implementarea proiectului, inclusiv monitorizarea implementării ESMF, SEP, LPM și GRM.

Monitorizare și raportare. CNED, compania de consultanță în supraveghere/consultantul vor monitoriza în mod regulat implementarea acestui ESMF, atât la nivelul proiectului general, cât și la nivelul subproiectelor, în timpul construcției, pentru a asigura implementarea corespunzătoare a listei de verificare ESMP și a prevederilor ESMP specifice amplasamentului.

Monitorizarea va fi efectuată prin organizarea de ședințe de lucru săptămânale sau bilunare cu contractanții, consultanții de supraveghere și beneficiarii finali, dacă este necesar, prin vizite regulate la fața locului atât de către supraveghetorii tehnici, cât și de către echipa CNED.

Procesul de supraveghere va fi completat de supravegherea proiectului de către Banca Mondială. Pe baza examinării documentației de raportare și a vizitelor pe teren, Banca Mondială poate solicita modificări ale categoriei de risc și ale documentației aferente proiectului, inclusiv ESMP, Manualul operațional al proiectului etc.

CNED va prezenta concluziile și rezultatele monitorizării Ministerului Energiei și Băncii Mondiale în rapoartele trimestriale privind progresul proiectului.

Rapoartele lunare de monitorizare vor fi generate de contractanți și/sau consultanții de supraveghere pentru a reflecta calitatea și amploarea aplicării fiecărei măsuri de atenuare a impactului asupra mediului și societății prevăzute în ESMP/lista de verificare ESMP specifică amplasamentului.

În conformitate cu politicile de mediu și sociale ale BM, împrumutul, prin intermediul Ministerului Energiei, CNED, trebuie să asigure un dialog deschis, consultări publice, accesul la timp și complet al tuturor părților interesate la informațiile legate de activitățile proiectului.

CNED va monitoriza punerea în aplicare a SEP în conformitate cu cerințele ESF ale BM și va asigura colectarea de informații pentru raportarea periodică a proiectului. Aceasta va include măsurile de evaluare a rezultatelor componentei privind riscurile ESF și rapoartele GRM.

Acest ESMF, precum și SEP și Planul de angajament social și de mediu (ESCP) care au fost pregătite pentru acest proiect și care, odată finalizate, vor fi publicate pe site-ul web al CNED pentru consultările cu părțile interesate.

Mecanismul de soluționare a reclamațiilor din cadrul proiectului MEERM va fi disponibil pentru părțile interesate din proiect și alte părți interesate pentru a trimite întrebări, comentarii, sugestii și/sau reclamații sau pentru a oferi orice formă de feedback cu privire la toate activitățile finanțate de proiect.

Utilizatorii GRM: Beneficiarii proiectului, lucrătorii din cadrul proiectului, părțile identificate ca fiind afectate de proiect, precum și cetățenii în general pot utiliza GRM în legătură cu activitățile proiectului.

Gestionarea GRM: GRM pentru proiectul MEERM va fi gestionat de CNED.

Nivelul proiectului: Părțile interesate ale proiectului pot trimite orice tip de feedback legat de toate activitățile proiectului, inclusiv reclamații, către CNED, utilizând următoarele canale:

Centrul Național pentru Energie Durabilă (CNED)
Chișinău, str. Albișoara 38, et. 4, MD-2005, Republica Moldova Telefon 0-8005-5005 office@cned.gov.md
În cadrul CNED, Procedura operațională privind funcționarea liniei de informare instituțională a Instituției Publice Centrul Național pentru Energie Durabilă a fost aprobată prin ordinul directorului. Plângerile verbale adresate personalului proiectului pot fi înregistrate în scris de către destinatar.